

la rebotiga

Només, revisant mentalment tot l'art, tota la ciència i tota la mística de tots els temps i de totes les cultures, és possible descobrir la presència tenaç d'una mateixa qüestió. Aquesta: **què serà de mi?** La ciència no dissimula la seva illusió de treballar-la ni, sobretot, el seu mètode de treball: desviar l'atenció cap a una pregunta auxiliar una mica diferent. Aquesta altra: com he arribat fins aquí? Així, no pas poques disciplines científiques basen la seva labor en restes d'esdeveniments passats que es van acumulant i dormen, en algun lloc del món, a disposició de **cosmòlegs, astrònoms, geòlegs, paleontòlegs, arqueòlegs, historiadors, biògrafs, detectius, periodistes...** La veritat científica és sempre provisional, finita la seva vigència. Però l'objecte real, com el conjunt de les restes dels rastres dels nostres ancestres, es manté impassible durant una quasi semieternitat com a font i jutge de veritats noves. Qualsevol d'aquests objectes, per modest que sigui, té molt a veure amb aquella pregunta essencial. Tinc davant meu dues peces d'ambre amb inclusions d'insectes. La primera mostra el resultat d'una inundació, d'una inundació de resina en una galeria d'un formiguer! D'aquestes formigues, només en sobreviu, quaranta milions d'anys més tard, una espècie molt semblant a Austràlia (*Leptomynex*).

Tarda calorosa de l'oligocè amb brisa ratxejada que bressa dolçament una exuberant botànica resinosa

Un passeig microscòpic per aquesta peça, que amb prou feines fa un centímetre quadrat recorda alguna cosa semblant als darrers dies de Pompeia: obreres, larves, nimfes, ous... Es tracta de la guarderia d'una colònia capturada en ple tragí quotidià. És un passeig d'emocions fortes. Esmentaré només aquesta escena: una obrera transporta una larva subjectant-la fermament entre les seves mandíbules. És clar que va ser sorpresa mentre complia el seu deure de buscar un lloc més fresc per a la futura nimfa. Commoedor. El mateix fan moltes formigues actuals, encara que cap no sigui idèntica a la que ens ocupa. L'evolució biològica és necessària, però no és obligatòria. Quaranta milions d'anys poden no ser res per a una bona idea. L'altra peça mostra una història ben diferent. S'hi distingeix que la resina original era molt fluida. Devia fer molta calor en aquell moment. Tots els insectes atrapats són voladors o saltadors. Hi ha una gran diversitat de mosquits de fantasioses antenes peludes o plomoses. Són tan minúsculs que no van tenir la més mínima opció quan una capriciosa turbulència els va estavellar contra la resina. Un d'ells ha quedat "fotografiat" en posició d'alarma i mira la càmera amb una expressió, es diria, de sorpresa majúscula. Recórrer la peça d'ambre amb la lupa i topar de sobte amb una mirada als ulls des de l'oligocè sobresalta una mica. Perquè fa quasi quaranta milions d'anys faltaven encara quasi quaranta milions d'anys perquè alguna cosa semblant a un ésser humà pogués disfrutar del paisatge.

Cap d'aquelles espècies és idèntica a les actuals; la vegetació que avui coneixem no pot explicar, ni de lluny, l'enorme quantitat d'ambre present a les mines. L'evolució biològica potser no és obligatòria, però és necessària. En només quaranta milions d'anys el paisatge s'ha fet del tot irreconeixible. Això no obstant, hi ha prou dades en aquesta peça d'ambre per imaginar una tarda calorosa de l'oligocè amb brisa ratxejada que bressa dolçament una exuberant botànica resinosa.

Jorge Wagensberg